

महाराष्ट्र शासन

महिला व बाल विकास विभाग

शासन परिपत्रक क्र. एडीपी- २००२ / प्र.क्र.३१०/का.३

नवीन प्रशासन भवन, ३ ग मजला, मंत्रालय, मुंबई. ४०००३२.

दिनांक :- २९ मार्च, २००३

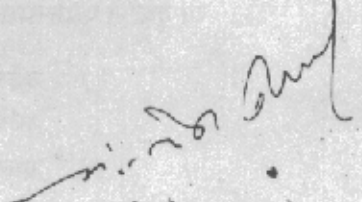
वाचा : १) कारा (सेटल अॅडॉप्शन रिसोर्स एजन्सी) च्या सुधारित मार्गदर्शक सूचना.
२) केंद्र शासनाचे पत्र क्र. डी.आ.नं.१-१/२००२/एमएच/कारा, दि. ११ सप्टेंबर, २००२.

परिपत्रक :- महाराष्ट्र शासन व कारा (सेटल अॅडॉप्शन रिसोर्स एजन्सी) ने राज्यात दत्तकविधान अभिकरणांची संयुक्तपणे तपासणी केली होती. या तपासणीत अनेक आक्षेपां बाबी आढळून आल्या व संबंधित संस्थांना कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आल्या. तसेच शेजारी राज्यामध्ये झालेल्या गैरप्रकारांच्या पार्श्वभूमीवर राज्यात दत्तक योजनेची अंमलबजावणी योग्य रितीने व्हावी व यात काही गंमन्वयवाहक हाऊ नयेत या दृष्टीने पुढीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

- १) व्हॉलंटरी को.ऑर्डिनेटींग एजन्सीजनी त्यांच्या क्षेत्रातील देशांतर्गत व आंतरदेशीय दत्तक अभिकरणांची यादी अद्ययावत ठेवावी.
- २) बाल कल्याण मंडळ / बाल कल्याण समिती किंवा बाल न्यायालय / बाल न्याय मंडळाद्वारे जवळच्या गृहातील मुलांची पूर्ण क्षमता लक्षात न घेताच मुलांना जिल्ह्याबाहेरील गृहात पाठविले जाते असे आढळून आले आहे. देखभाल आणि संरक्षणाची गरज असलेल्या मुलांना त्यांच्या गृहवासाच्या किंवा ते जिथे सापडले त्या ठिकाणाच्या जवळच्या गृहातच पाठवावे.
- ३) मुलास ज्या संस्थेत ठेवले जाते त्याच संस्थेत त्या मुलाविषयीचे सर्व दस्तऐवज ठेवावेत.
- ४) संस्थांनी दत्तक दिलेल्या मुलांचे गृह भेटीचे अहवाल ठेवणे तसेच व्ही.सी.ए. नी सर्व दत्तक प्रकरणात गृह भेटी देणे आवश्यक आहे.
- ५) दत्तक विधानाचे कार्य करणा-या कोणत्याही संस्थेस, मूल दत्तक देतांना, त्याची पालकांनी निवड करण्यापासून ते प्रत्यक्ष ताका पालकांकडे देण्यात येईपर्यंतच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती " कारा " च्या मार्गदर्शक सूचनानुसार घेता येईल.
- ६) मुलांना देशाबाहेर दत्तक देण्याची कार्यवाही सुरू करण्यापूर्वी त्यांचे देशांतर्गत दत्तकविधान होऊ शकलेले नाही हे पडताळून पाहण्याकरिता पालकास कोणते बालक दाखविले होते त्याच्या नांवासह व पालक ते का स्विकारू शकत नाही याच्या कारणासह पालकाचे लेखी निवेदन संस्थेने व्ही.सी.ए.ला पाठवावयाच्या पत्रासोबत जोडणे आवश्यक राहील.
- ७) दत्तक विधान क्षेत्रात कार्य करणा-या सर्व संस्थांनी दत्तकच्छु पालकांच्या नांवाची यादी ठेवावी. यात इतर क्षेत्रातील, राज्यातील पालकांचादेखील समावेश असावा. व्ही.सी.ए.नी इतर राज्यातील व्ही.सी.ए.शी किंवा " कारा " शी गमन्वय ठेवून त्या राज्यातील पालकांना आपल्या राज्यातील मुलांना दत्तक घेण्याची संधी उपलब्ध करून द्यावी. मुलास इतर देशात दत्तक देण्यापूर्वी वरील शक्यता पडताळून पाहण्यात यावी.

- ८) दत्तक विधान संदर्भातील राज्यस्तरीय सल्लागार समितीच्या चौथ्या बैठकीत ठरल्याप्रमाणे बाल न्याय मंडळ व बाल कल्याण समिती, अस्तित्वात असलेल्या प्रमाणित संस्थेस योग्य संस्था म्हणून घोषित करू शकत तसेच एखादी व्यक्ती किंवा संस्था यांच्या विनंतीवरून, तसे पुणे शासनास असाच्या खात्री केल्यावर, सक्षम प्राधिकारी बाल न्याय अधिनियम २००० मधील तरतुदीनुसार, त्या व्यक्तीस / संस्थेस योग्य व्यक्ती किंवा योग्य संस्था म्हणून घोषित करू शकतात.
- ९) अनिवार्या भारतीय पालक जेव्हा दत्तक विधानासाठी अर्ज करतात तेव्हाच त्यांचा परदेशातील पूर्ण पत्ता व दूरध्वनी क्रमांक इत्यादींचा तपशील संस्थेकडे उपलब्ध असणे बंधनकारक राहिल.
- १०) दत्तक विधान करणा-या संस्थेत ६ वर्षांवरील मुलांना औपचारिक शिक्षण देणे बंधनकारक आहे. ६ वर्षांखालील बालकांना अनौपचारिक शिक्षण देणे अपेक्षित आहे.
- ११) मुलांचे दत्तक विधान झाल्यावर बालकाचे प्रत्यक्ष हस्तांतरण झाल्याचा वैधानिक पुरावा सादर करणे आणि कागदोपत्री नोंद घेणे बंधनकारक राहिल. (बालकाचे हस्तांतरण केव्हा, कोठे व कोणास करण्यात आले याची नोंद २ साक्षीदारांच्या प्रत्यक्ष करण्यात यावी. संस्थेचा सामाजिक कार्यकर्ता किंवा इतर कर्मचारी साक्षीदार होऊ शकणार नाही).

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(चंद्रसेन तुरकर)
शासनाचे अवर सचिव.

प्रति,

आयुक्त, महिला व बाल बाल विकास, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
सर्व विभागीय महिला व बाल विकास अधिकारी.
सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी.
अध्यक्ष, बाल न्यायालय / बाल न्याय मंडळ (सर्व).
अध्यक्ष, बाल कल्याण मंडळ / समिती (सर्व).
दत्तक विधानावरील मान्यताप्राप्त संस्था (सर्व).
दत्तक विधानावरील छाननी करणा-या संस्था (सर्व).
व्हॉलंटरी को-ऑर्डिनेटिंग एजन्सी (सर्व).
नियुक्त नस्ती कार्यासन क्र. ३.